

Maak publiek gefinancierd onderzoek vrij toegankelijk

VSNU, november 2014

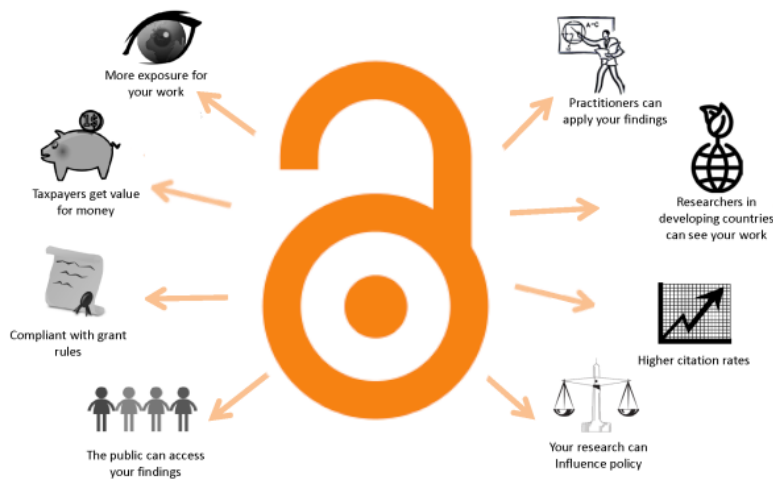
Het meeste onderzoek wordt publiek gefinancierd en moet daarom voor het publiek vrij toegankelijk zijn. Internet biedt de mogelijkheid om 'open access' te publiceren. Nederlandse universiteiten zijn groot voorstander van open access en voeren hierover gesprekken met uitgevers.

Vrije toegang tot onderzoeksresultaten

Resultaten van wetenschappelijk onderzoek worden gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften. Voor deze tijdschriften gelden hoge abonnementskosten, waardoor alleen kapitaalkrachtige instellingen als universiteiten en ziekenhuizen daar toegang toe hebben. Andere geïnteresseerden – leraren, patiënten, beleidsmakers of MKB-bedrijven – hebben geen vrije toegang. Door internet is het mogelijk om onderzoeksresultaten met iedereen te kunnen delen.

Nederlandse universiteiten stellen dat wetenschap geen luxegoed, maar voor iedereen vrij toegankelijk (open access) moet zijn. Het meeste onderzoek is immers publiek bekostigd. Daarnaast is open access ook goed voor Nederlandse onderzoekers; open access publicaties zijn op internet beter vindbaar en worden daardoor vaker geciteerd.ⁱ

Vrij toegankelijk publiceren heeft voordelen voor onderzoekers en voor de samenleving

Basis illustratie: CC-BY (Danny Kingsley & Sarah Brown)

Open access helpt...

- ... **onderzoekers** om hun onderzoek breder te verspreiden
- ... **artsen, behandelaars en patiënten** bij het kennisnemen van de nieuwste inzichten in behandelwijzen
- ... **bedrijven** bij het ontwikkelen en toepassen van innovaties
- ... **wetenschappers** in ontwikkelingslanden om toegang te kunnen krijgen tot wetenschappelijke kennis
- ... **leraren en scholieren** bij hun lessen en werkstukken

Voor meer informatie:
Bastiaan Verweij, Public Affairs
verweij@vsnu.nl
www.vsnu.nl/factsheets

Groen of goud?

Er zijn twee routes naar open access: de groene en de gouden route. De groene route gaat ervan uit dat de auteur zijn/haar werk zelf openbaar maakt door het manuscript in een (universitaire) repository, een vrij toegankelijke database, te deponeren. Dat kan nu al bij alle Nederlandse universiteiten. In de gouden route worden publicaties via de websites van uitgevers open access gemaakt. Veel uitgevers bieden al die mogelijkheid en vragen daarvoor aan de onderzoekers (of hun werkgever) een bedrag bij publicatie (de Article Processing Charge of APC). Veel uitgevers bieden daarnaast een tussenvorm van open access ('hybride') waarbij artikelen in traditionele abonnemententijdschriften door bijbetaling open access gemaakt worden.

Betrokken partijen

De Nederlandse overheid is sterk voorstander van open access. Staatssecretaris Dekker wil dat in 2024 100% van de Nederlandse publicaties open access zijn en in 2018 60%.ⁱⁱ Ambitieuze doelstellingen waarvoor universiteiten zich graag inzetten. Zij maken daarbij gebruik van de onderhandelingen die zij momenteel met de grote uitgevers voeren over de tijdschriftabonnementen. Universiteiten willen die contracten alleen verlengen onder voorwaarde dat de uitgevers bereid zijn serieuze stappen te zetten om open access dichterbij te brengen. Uitgevers reageren wisselend omdat open access het bestaande verdienmodel ingrijpend verandert. Toch is dat de toekomst.

Onderzoekersfinanciers steunen open access en sturen daarop aan. NWO verwacht bijvoorbeeld van wetenschappers dat zij onderzoek open access beschikbaar stellen en stelt ook middelen beschikbaar voor het betalen van APC's. Datzelfde geldt voor de Europese Commissie (Horizon2020) of fondsen zoals de KWF Kankerbestrijding.

Onderzoekers

Onderzoekers kunnen veel doen om vrije toegang tot publicaties dichterbij te brengen. Bijvoorbeeld door eigen artikelen te deponeren in de universitaire repository. En door bij uitgevers te pleiten voor een omschakeling naar open access.

Bronnen:

- ⁱ [Swan, Alma \(2010\) The Open Access citation advantage: Studies and results to date](#)
- ⁱⁱ <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/11/15/kamerbrief-over-open-access-van-publicaties.html>
- <http://www.vsnu.nl/openaccess>
- <http://www.openaccess.nl>

Voor meer informatie:
Bastiaan Verweij, Public Affairs
verweij@vsnu.nl
www.vsnu.nl/factsheets

